

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

18:de årg. 1922.

Nr 2. Februari.

Pris 25 öre.

Inför nya riksdagen.

Nu har det skett. Riksdagen 1922 har öppnats och kvinnorna för första gången som ledamöter gått över kammarens tröskel.

Det skedde dock icke så att man kan som Olive Schreiner utropa: »Så inträdde åter en förändring!» Förändringen, som betingat detta steg över »tröskeln», har skett för längesedan och kommer alltjämt att fortgå under namn av utveckling. Helt naturligt vilar det ett stort ansvar på dessa första kvinnliga riksdagsledamöter, därför att de ju ändock bilda den första etappen på vägen. Vi tro även att de till fullo, och kanske mer till, känna sitt ansvar. Våra kvinnliga repre-

sentanter vilja vi också här nu hjärtligt hälsa och försäkra dem att vi skola följa deras arbete med största intresse och förstående. Några slagnummer begära icke våra kvinnor av sina kvinnliga representanter — den socialdemokratiska kvinnorörelsens uppfostringsarbete har icke skolat dem därtill — men vaksamhet, framsynthet och rättrådighet är vad som kommer att begäras.

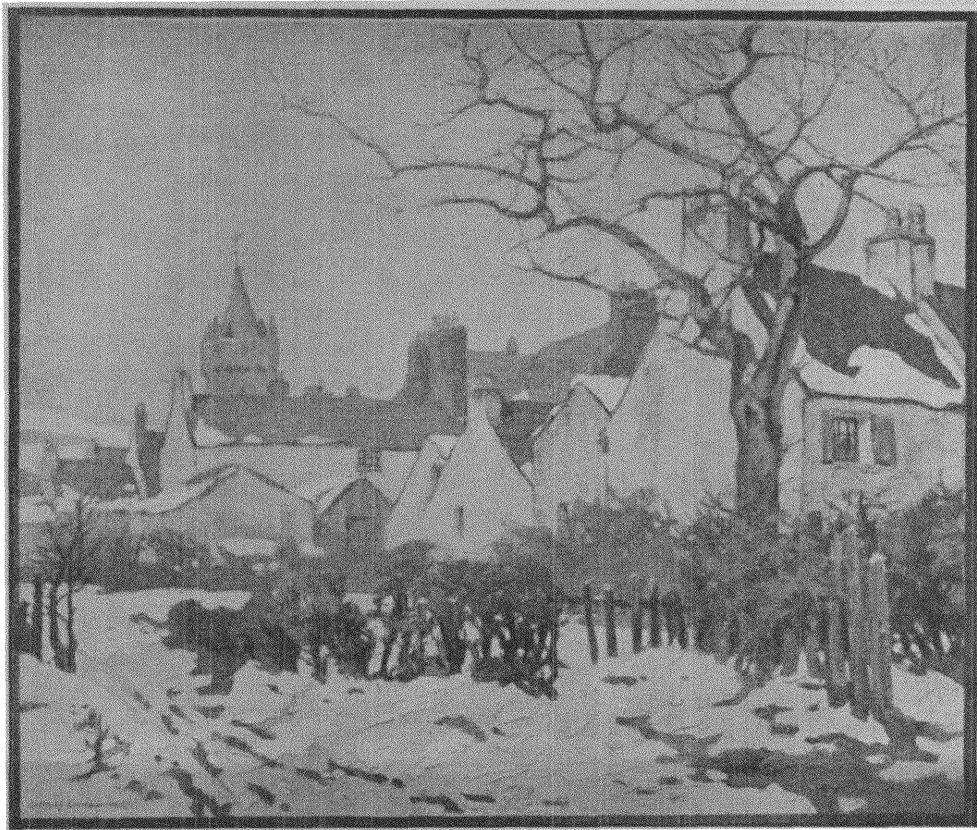
I denna stund har riksdagen kommit så långt att remissdebatten är över. Det var litet osäkert hur den skulle komma att fortlöpa. Visserligen talade mycket för, att icke någon sär-

ten, en alldeles utmärkt tid att få sådant tacksamt accepterat. Innan middagen hade kommunisten Kilbom hunnit med sitt »jungfrutal» och förbluffat åtminstone en

del kvinnor på åhörarläktaren med sitt merkantila vetande. Dagen blev dock icke hr Kilboms och icke någon annan drabants heller, utan regeringens.

Huvudfrågan i debatten blev arbetslösheten.

Trygger invigde debatten i första kammaren och Lindman i den andra. Naturligtvis fick även nu 8-timmarsdagen skulden för en hel del arbetslöshet. Produktionskostnaderna mätte ned och däri ingår låga löner och lång arbetsdag. Så är ju

En vintermorgon. Målning av Charles Oppenheimer.

skilt stark opposition skulle förekomma mot regeringens framlagda budgetförslag, men då remissdebatten inte tycktes inskränka sig till enbart kritik därav, utan började röra sig i fria luften på olika områden, så kunde man aldrig veta var andarna till slut skulle drabba samman. Under sådana förhållanden var det väl som Artur Engberg fick stoff till att säga lite roligheter på sena kvällskvis-

förråsten receptet inom hela den industriella världen. Man skulle vilja säga att för detta mål råder ett »krafternas fria spel» nationerna emellan. Härutinnan finns inga gränser. Ett stort nummer var väl hr Lithanders mening att göra med sin uppläsning av blockadnotiser ur regeringsorganet Social-Demokraten, från dagen för regeringens tillsättande och framåt i tiden till riksdagens öppnande. Och med

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. Allm. Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textside 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-Dem. Kvinnoförbund:
Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

all säkerhet gjorde han det också hos en del svaga hjärnor. Att sitta på en riksdagsläktare är ibland lika roligt som på teatern. Inte så mycket vad det angår de spelande som att höra på åskådarna eller åhörarna då man har förmånen att ha några bakom sig, ty de hålla ofta med alla parter.

På teatern t. ex., när en kvinna blir förskjuten för lite flirt med en annan man, så jublas det, men när hon så får tillfälle att slunga ut en del »sanningar» till sin kära hälft, så tycka de att hon också har lika rätt, vilket ju även kan hända.

Därför kan det inträffa, att samma åhörare, för att nu taga ett exempel, tycka att Kilbom hade alldeles rätt, men så när Lithander föredrar sitt så har han lika rätt. Men tänker man litet allvarigare, så tycker man det är nästan sorgligt att så politiskt skolade män skola få upptaga åhörareplatserna då det för många vakna och politiskt skolade kvinnor är omöjligt att få en plats till de mera viktiga debatterna i riksdagen.

Som förut nämnts så var det om arbetslösheten och det av regeringen äskade anslaget till arbeten och understöd, som blev huvudtemat i debatten och måste följaktligen både finansministern och socialministern rycka in och betona samhällets skyldighet mot de arbetslösa. Arbetarna's armar är ett stort kapital som landet äger och som kapitalet alltid gör vissa

Hur det känns — att vara en bland de fyra.

Från och med i höstas och till nu har mött mig en given fråga från vänner och bekanta och mindre bekanta: "Nå, hur känns det att vara riksdagsledamot?", och det är inte utan att frågan har kommit igen litet oftare under sista veckorna. Om den var svår att besvara innan man ännu alls varit med, så ha vi ju nu kommit så långt så vi äro över den första dagen — och värsta — och sanningen att säga känns det litet underligt i alla fall att sitta i riksdagen bland de andra 226 "självskrivna" — "som en sparv i tranedans" föll det mig in. Men bäst som det var hälsar den nyvalde talmannen riksdagen och uttalar en hjärtlig välkomsthälsning till kvinnorna i vårt nya värv. Då först blev det hela fullt verkligt.

Och jag tänkte — jag hade nämligen ingenting annat att göra — jag tänkte på det arbete, som låg bakom kvinnornas inträde i andra kammaren, jag tänkte på Fredrika Bremer och många, många andra, som jämte henne och efter henne steg för steg och år efter år förberett denna dag, på de förhoppningar kvinnorna knutit vid att få representanter i vår lagstiftande församling — och här sutto vi nu fyra stycken av ödet hitförda. Vad jag kände liknade kanske mest ödmjukhet inför värvet, men det jublar inom mig: Det är ett genombrott du är med om. Ja, det är ett genombrott, dörrarna ha öppnats för kvinnorna efter de intensiva attackerna, och nu kommer arbetet.

Nå, drömmar äro som strömmar. Tidningarna återför en till verkligheten genom hundrade frågor: Vad ämna nu kvinnorna göra till att börja med, ämna ni säga något, ska ni väcka några motioner, är det några frågor, som intressera o. s. v., o. s. v.

Om det är några frågor som in-skyddsförsäkringar, så måste även vi skyddsförsäkra oss om vår arbetarstam. Så ungefär föllo till sist finansminister Thorssons ord, vilka med all säkerhet röna genklang ute i bygderna.

S. T.

tressera? Jo, för all del, men jag vill ingenting säga.

Jaså, varför det? Vilken fråga? Vad, nog är det väl någon — — —

Nej, nej — — —

Är det ingen fråga ni intresserar er för?

Ja, så där ungefär har det varit från den ena dagen till den andra. Jag har tittat avundsjukt över till det 30-tal nyvalda manliga representanter, som vad jag kan förstå denna gången blivit sorgligt försummade av allt vad tidningar heter: Lyckliga — — — Och så frågar jag mig: Är det verkligen så länge sedan vi kvinnor vid otaliga möten uttalat våra åsikter i en mängd frågor och överbevisat om det riktiga och rätta i att vi erhöilo medborgarrätt för att vi nu skola behöva deklarera på nytt: någon revolution ha vi ju aldrig förbådat, men det hindrar inte, att vi kunna hinna med något så småningom.

Under det jag så här gör mina reflexioner, beklagar mig St. Dagblads skribent, och säger: "Agda Östlund sitter och har det ledsamt på sin ensamma bänk". Onödigt bekymmer. Jag har suttit sämre och många gånger haft det tråkigare.

Egentligen äro vi ju fem kvinnor i riksdagen, men i andra kammaren räknas inte fröken Hesselgren, och i första kammaren räknas hon till "mina herrar". Det bästa av allt är att även farbröderna synas tycka att vi äro för få, ty i den allra första välkomsthälsningen inom gruppen gavs uttryck åt en förhoppning att den kvinnliga gruppen skulle komma att utökas vid ett kommande val. Ske alltså!

Nåja, något skämt och mycket allvar ha vi mött, idel välvilja ännu så länge. De första stegen in i den lagstiftande församlingen vållade således inga bekymmer — men jag får just nu en fördragningslista i mina händer, som upptar icke mindre än 95 ärenden, det kan möjligen giva en liten aning om att nästa steg inte blir så enkelt som det första.

A. Ö.

På grund av kassörens sjukdom införes förteckning över bristande redovisning först i nästa nummer!

Maria Sandel.

Man stå framför en bokhylla och tittar. "Modern" litteratur. Vilka namn möter en? Ja, det beror på vems hylla man studerar. Lå oss exempelvis inspektera en ung, framåtsträvande verkstäres! Här ha vi Strindberg, Koch, Marx. Där Tolstoy, Krapotkin. Vidare Buckle, Weininger, Ibsen, Shakspeare i sällskap med Lidforss, Dostojevski, Svensén, Rousseau, Hamsun, Upton Sinclair, Ossian-Nilsson och en hel rad med andra. — Finns här inga av de nyaste? — Jo, på denna hylla! — Aha, här ha vi de yngsta, de sista årens författare, en lång rad med ännu ganska obekanta namn, d. v. s. obekanta för den medelålders litterära lättningen, som ej följt med sin tid. Dan Anderson, Erik Lindorm, Harry Blomberg, Ragnar Jändel, Maj Hirdman, Albert Viksten, Maria Sandel, Gustav Hedenvind och längre ned i skymundan den färska "omvändelse"-litteraturen med Henning Berger, Sven Lidman, Anna-Lenah Elgström, Elin Wägner, Marika Stienstedt och några andra. — En stilla blandning? — Jaa — man måste ju följa med sin tid. — Och allt detta är genomläst? — Nej, inte precis. Det är så mycket man inte orkar med. — Vilka äro bäst? — Ja, det är verkligen svårt att avgöra, man har ju olika smak. Vad den ene uppskattar, uppskattar inte den andre. Bland de allvarigare — de där där uppe — en gest åt Strindberg, Marx, Krapotkin — äro alla bra, ty de ha menat något med sitt arbete. T. o. m. Weininger har menat dödens allvar. — Till och med?! — Ja, den är då ibland för tokig! — Det skulle herrar filosofer och kritici höra! — Jag kan inte rå för det! De ha sin mening, jag min. Deras är naturligtvis riktigare, eftersom de äro lärda i sina stycken, men jag har min mening för mig fastän jag håller tyst med den, ty den är ju bara för mig!

Kloke, unge man! Detta kunde en och annan recensent behöva höra! —

— Nå, än de här då? Skönlitteraturen? — Ja, jag läser så litet skönlitteratur. Dessa har jag för att inte synas alltför dum. Namnen har jag ju reda på. — Jag började verkligen titta i några av de mest omtalade, men jag måtte inte förstå dem... — Jag får väl leta genom dem på egen hand och se, vad jag kan få tag i? — Ja, var så god. De här kunna kanske intressera... Det är de s. k. proletärdiktarna. — Proletärdiktarna? Ja visst! Det har ju stått en strid om dem — det kan vara intressant. De ha alltså utgått ur arbetarnas led, vuxit upp i arbetarhem? — Jag vet inte, men jag antar det. Jag följde aldrig med striden om beteckningen, ty jag hade just

i den vevan för mycket att göra. — Nå, jag tittar väl igenom vad som finns på den här "unga" hyllan.

Och det gjorde jag. Verkmästaren hade ställt sina författare i bokstavsordning och följd blef att jag först efter flera visiter vid bokhyllan gjorde bekantskap med den jag helst velat läsa: Maria Sandel.

Men innan jag börjar tala om Maria Sandel vill jag upprepa verkstärens ord: Min mening är blott för mig. Det finns människor som sätta Dan Anderson högst av "de unga", andra beundra Blomberg, åter andra finna ej ord nog berömande för Hedenvind. Ja, Lidman har otaliga beundrarinnor! Smak och tycke kan ingen förta. Den, som skriver detta tycker emellertid att Maria Sandel går utanpå dem alla. Hon fick mig att, bildligt talat, sätta mig upp rak i ryggen och ej ett ögonblick slappna, så länge hon förde ordet och ingen av de andra grep, som hon, direkt om hjärterötterna och skakade dem.

Vår tid dyrkar form och fruktar för innehåll. Om en person stode upp och förkunnade att han löst världsgåtan, skulle dock ingen höra på, för så vitt han ej framställde sina upptäckter i vacker form. Formen har också stor betydelse, det måste varje människa medge, och idealet av en stor och fängslande bok, ett musikstycke, ett konstverk av vad slag som helst är naturligtvis ett fullkomligt innehåll i en fulländad form. Har någonsin ett sådant konstverk uppstått? Jag tror det knappt, ty vi äro ju ofullkomliga, vi människor. Men en och annan av oss är född med en brinnande lust att efter sin förmåga giva uttryck åt sin längtan efter det fullkomliga. De, som drivas endast av denna lust, bliva alltid konstnärer, vare sig samtiden erkänner dem eller ej. Men de övriga, som av äregirighet, fåfänga eller annat missbruka den mer eller mindre stora lätthet att uttrycka sig som kommit på deras lott — de äro inga konstnärer, och samtiden må bära dem på sina händer — tiderna överleva de ej. Har man haft tillfälle att umgås med verkligt god konst och äger öppet sinne för det väsentliga, nämligen den brinnande ande som skapar genom ofta svaga verktyg, ser man genast, vad man har inför sig: En gnista av den brinnande anden eller blott ett kallt — om än aldrig så vackert — återsken. De flesta "konstnärer" äro eftersägare, återsken, som med ofta stor formtalang dupera alla dem, som ej ha sinne för väsentligt och oväsentligt, äkta och falskt.

Maria Sandel är äkta. Som de flesta äkta begåvningar har hon bibehållit en

viss sinnets oskuld och barnlighet mitt uppe i de vidrigaste och mest hjärt-skärande skildringar. Nöd och last har hon sett på nära håll, men de ha ej kommit hennes klara syn att skymmas. Hon skildrar dem riktigt, men är över dem, och kan ofta se med god och befriande humor på förhållanden, som skildrade på varje annat sätt skulle verka enbart beklämmande och ruskiga.

"Familjen Vinge" — av årtalet att döma hennes andra bok — spelar på alla strängar. Där finns situationer, som komma en att rysa, att skratta, att gråta, att småle, att bli djupt tankfull.

Mycket är sorgligt och nedstämande — arbetarens liv är ingen dans på rosor — men Maria Sandel hör inte till dem, som skildra honom som en oskyldigt marterad. Hon har blick för orsak och följd, hon ser var en olycka, en sorg är människans eget verk och var den tillsynes drabbar orättvist. Hon har klart för sig människonaturens oändliga resurser, otroliga förmåga att glömma och börja på nytt. Fabriksarbetets, hyreskasernens, "inneboendesystemets" nöd och demoraliserande inverkan ser hon med ögonen fulla av medkänslans och harmens tårar, men hon fritar ej heller människorna från allt ansvar. När man följt familjen Vinge från första till sista stund sedan slår man ihop boken med en känsla av tillfredsställelse. Den är en idyll, trots de mörka inslagen på samma gång, som man hela tiden har verklighetens mark under fötterna.

Endast för den underbara lilla berättelsen om Bengt Nilsson och hans helgdagsskor vore boken värd odödlighet! Säkerligen skulle många människor invända vid läsningen av en och annan passus: Detta är sentimentalt och denna sentimentalitet verkar okultiverad! Ack! Om Maria Sandels är okultiverad, så är August Blanche det i ännu högre grad. De båda ha mycket gemensamt, ehuru hon för oss nutidsmänniskor behärskar formen betydligt bättre än Blanche. Men hon skildrar på samma sätt som han enkla människors enkla glädje, oro, sorg och grubbel.

Det är varken en fördel eller en ära att ha ett invecklat och obegripligt känsloliv. De flesta människor göra stor affär av varje liten förnimmelse. Icke så Maria Sandel. Hur mildt och fördomsfritt ser hon ej på livet omkring sig och hur lätt, naturlig, fri från tillgjordhet är ej hennes stil! Det är som om hon ej ett ögonblick reflekterat på hur hon skrivit, utan koncentrerat hela sin varelse på att giva uttryck åt vad hon sett och tänkt och känt. Det är möjligt att man vid noggrann och kall forskning skulle finna

formfel, men faktum är att innehållet till den grad rycker en med, att man icke observerar några tekniska vares brister eller fullkomligheter.

Karaktärsskildringen är i allmänhet utmärkt. Visserligen frågar man sig om sådana varelser som Alice i "Hexdansen", förrädaren Lurs kamrater i "Virveln" och de båda makarna i "Blod som ropar" äro möjliga, om sådana människor levat? Vore det ej så, att man en och annan gång i tidningarna får ögonen på liknande tragedier och övermänskligt ädelmod, skulle man kunna känna sig skeptisk. Däremot känner man genast igen Herr Sigfrid Dahlqvist och Pappa Nerman i Hexdansen! Båda möta oss litet varstans i livet, churu vi vanliga dödliga ej kunna se på dem med en Maria Sandels dråpliga och dock överseende humor! Och hur ofta ha vi ej haft att göra med Magda Mejsel? Men vi ha i allmänhet ej förstått att taga henne som hon är med ont och gott. Endera ha vi sentimentalt ömkat henne eller dygdigt vänt oss ifrån henne. Magdas gradvisa demoralisering — till en del fabriks till en annan hennes egen fåfängas och njutningslystnads skull — och ett par brev från henne till en välvillig principal (som hon för övrigt bestulit!) höra till de sidor man inte glömmar. Lika litet glömmar man Lilly Nermans nedkomst i den mörka källaren. Man säger sig: Hon var ett skarn, en dålig kvinna på alla vis. Hon dödade sitt barn. Hon kände inga samvetskval, ingen tvekan, och dock ryser man av medlidande med flickan, som i sin omedvetna ondskan — hur kunde hon vara annat än ond med den far hon hade och den uppfostran hon fått? — är så orimligt tapper? Som biter samman tänderna av kvalen och missräkningarna och går sin väg fram hänsynslös, utan känsla och vekhet, med otrolig målmedvetenhet och kraft. Hon är briljant skildrad — den onda, som ej vet om sin ondskan.

Likaväl som Maria Sandel kan skildra de vidrigaste förhållanden, den smutsigaste last utan att någon eggelse läder därvid, kan hon också genom små, lustiga iakttagelser i rätta ögonblicket giva en ett hjärtligt skratt till skänks. Ett dråpligt exempel på det senare är, när Lilly Nermans flyktiga hjärta äntligen fäste sig och "första beviset därpå var, att hon rengjorde den för hela familjen gemensamma kammen i en uppblussande renlighetslängtan"! Detta är icke blott en komisk, utan även en synnerligen skarp iakttagelse.

Kanske är "Hexdansen" det bästa Maria Sandel skrivit? Jag vet ej säkert. Ty exempelvis i hennes första bok "Vid Svältgränsen" förekommer en berättelse: "Hans lilla lamm", som söker sin like i svensk litteratur — de världskloka må orda om känslorjunk hur mycket de behaga.

Orsaken till det bristande politiska intresset hos kvinnorna.

(Översatt från Gleichheit för Morgonbris.)

Det gångna året visar en glädjande tillväxt av manliga partimedlemmar. Kvinnornas antal har likväl, enligt partistyrelsens berättelse i Görlitz, icke ökat utan gått tillbaka. Varpå beror detta?

Nyligen hörde jag en kvinna säga: "Vi kvinnor bestå blott och bart av pliktuppfyllelse!" Ja, kvinnorna veta, att de ha tunga plikter att fylla som mödrar och som hemmens vårdarinnor. Arbeterskorna uppfylla sina åliggan-

Så vitt jag vet har Maria Sandel endast utgivit fyra böcker. I dessa för hon fram en skara arbetare med hustrur och barn och luffare och äventyrare ur den lägsta dräggen. Hon är inte ofta snäll i sin skildring av männen, men underklassens man är icke god och ömsint. Hur skulle han kunna bli det, då hans mor, hans hustru, hans döttrar foga sig under honom, giva vika för honom, släpa sig till döds för honom? Underklassens kvinna är ett tåligt lastdjur. Hon kan hata, men ej frejdigt försvara sig. Hon kan lida, oändligt för sina barn och är en tigrinna, då det gäller att försvara dem, men hon förstår ej att tygla och uppfostra dem, emedan hon ej kan tygla och uppfostra sig själv. Hon har ännu ej lärt sig, hur mycket hon har att vinna genom att ej i tid och otid falla till föga, fåla, dyrka, lida i stället för att i rätta ögonblicket visa tänderna och förbli oryggelig.

Maria Sandel har sin omgivning på kornet med goda egenskaper såväl som onda. Hon ser och förstår sammanhanget mellan följd och orsak; hon berättar ibland enkelt och gripande, ibland med oemotståndlig lustighet och djup humor. Är man ung och jämförelsevis obekant med livet undrar man harmfullt varför ej Sverges press i sin helhet — ej endast den socialdemokratiska — uppmärksammar en sådan bok som "Hexdansen", men är man litet äldre och erfarnare vet man, att den konstnär, som endast håller sig personligen i skymundan också vad verken beträffar blir undanskymd — till en tid. Det är emellertid en tröst att veta, att vad som verkligen är gediget, verkligen är av Den Brinnande Andens stam aldrig i längden kan förbli ouppmärksammat. Förr eller senare uppträder någon, som bedömer litteratur utan partihänsyn, ty konstverk tillhöra ej partier, nationer, länder — de äro människornas gemensamma egendom, människorna, som trots allt överleva både partier och nationer.

Linda Öberg.

den mot företagarna — och mot maskinerna; men de förgäta att de ha ännu en stor plikt att fylla, plikten emot det allmänna. Just i egenkap av husvårdarinnan, av moder, av arbeterska måste kvinnan känna plikt och ansvar för det offentliga och det politiska livet. För de flesta kvinnor har dock den politiska verksamheten inskränkt sig till att på valdagen avlämna sin röstsedel.

Det är en svår pliktförgätenhet kvinnorna låtit komma sig till last.

Hela sociallagstiftningen ropar efter förbättring, efter nygestaltning, efter kvinnans medverkan. Och trots detta, den stora intresselösheten från arbetarkvinnorna gent emot händelserna i det offentliga och politiska livet. Hur är det möjligt?

Orsaken därtill ligger djupare. Icke allenast i belastningen av husliga plikter är grunden att söka, utan huvudorsaken är den falska uppfostran av våra från skolan utkomna flickor. Den unge mannen väljer sig ett yrke som han vet att han, i de flesta fall, kommer att utöva hela sitt liv, och av vilket han hoppas en, om än nödortfödig bärning. Därför bekymrar han sig, åtminstone till stor del, om vad som i samband därmed må nytta eller skada honom. Han ser fienden, som vill inknappa brödet, han ser de skadliga lagarna, som vilja binda honom till händer och fötter, och han värjer sig mot detta.

Den unga flickan däremot överlåter det till mesta del åt slumpen vilket yrke och verksamhet hon föres in i. Det är henne likgiltigt vilken sysselsättning hon har, hon menar, att det blott handlar om några få år, hon skall snart gifta sig, och då är hennes sysselsättning ute avslutad. Däri ligger uppfostrans huvudfel. Våra unga flickor se tyvärr allt under giftermålets synvinkel. Därför bekymra de sig ej om sitt yrke tillräckligt; se icke faran som hotar, eller äro för tröga att avvärja den. Deras framtid intresserar dem blott så till vida om de skola erhålla en man eller ej. Vad det skall bli av dem om denna förhoppning ej uppfylles, därpå tänka de icke. Så, om de verkligen bli gifta, äro de ej vana vid politiskt tänkande. Om detta hittills varit förkastligt, så är det i denna och kommande tid dubbelt fördömligt. Våra unga kvinnor bli tvungna i dessa tider att konstatera det faktum, i avseende på äktenskapet, att många äro kallade, men få utvalda. Procentsatsen av ogifta kvinnor stiger väldigt i höjden. Under trycket av detta förhållande måste de välja sin verksamhet mindre lätt sinnigt än hittills, med häg och böjelse för kallet och efter noggrant övervägande. De skola bemöda sig om att lära känna de hämmande orsaker som stå i vägen för deras verksamhet och på så sätt få de en viss blick över, och ett intresse för det offentliga och

Från riksdagen.

En liten axplockning bland motionerna.

I arbetslöshetsfrågan har ett flertal motioner väckts med variation av under- och överbud till de 85 milj. kr. som regeringen upptagit i statsverkspropositionens tilläggsstat. Högern har genom hr Lindman framlagt förslag om att ej mer än 30 milj. kr. tillsvidare skall anslås. Detta i avvaktn på utredning om åtgärder av mera produktiv natur för bekämpande av arbetslösheten.

Hr Kilbom m. fl. har hemställt att riksdagen måtte anvisa 150 milj. kr. vilket belopp skall i första hand användas till produktivt arbete. Från v.-s.-håll har föreslagits olika anslag på åtskilliga milj. kr. till järnvägsbyggande, husbyggnader, egna hem och anläggande av ödebygdsvägar m. m. Hr Hagman begär en höjning av 50 proc. till de ersättningar som utgå till genom tobaksmonopolets införande, arbetslösa arbetare.

Tullar synes trots hr Lindmans vid remissdebatten gjorda deklaration komma att begäras. Visserligen är ingen stor attack för införande av industitullar gjord, men från högerhåll har motion väckts om höjning av kaffe-tullen från 12 öre pr kg. till 80 öre. Sockret är också föremål för tullmotionärers intresse ävensom puder, smink och parfym, vilka sistnämnda alster vi kunna som gossen säga "gärna för mej". För varor, kommande från länder med låg valuta, begäres att regeringen skall få rätt höja tullsatserna intill högst 200 proc.

Anordnandet av förbudsomröstning 1923 har riksdagens nykterhetsgrupp motionerat med underskrift av 71 medlemmar. Motionärerna vill att omröstningsförfarandet icke skall invecklas med olika frågor och de röstande delas upp efter kön och ålder, utan vill att frågeställningen upptager endast ja och nej. Omröstningen skall ske på samma dag i hela riket, en söndag eller helgdag och givnes föreskrifter angående tillkännagivandet av omröstningsresultatet.

politiska livet. Den unga kvinnan, som med sådana synpunkter betraktar livet, blir också som gift icke mer så intresslös, stående avsidet, utan hon känner med mannen och är inne i samma tankevärld som han och står sida vid sida med honom i kampen.

Om vi alltså vilja bekämpa den andliga trögheten hos kvinnorna, måste vi framför allt vända de unga flickornas sinnen från livets intigheter och länka deras häg mera på det ekonomiska och politiska området, och icke tåla att de tanklöst från början inställa sig för mannen endast.

Maria Schulze.

Socialt ansvar.

Under helt kort tid har arbetarnas ställning i samhällsarbetet väsentligt förändrats. Från att ha varit de tillbakasatta, ja, t. o. m. betraktats som fiender till samhället, ha vi nu på många håll blivit de bestämmande. Några egentliga resultat av detta ökade inflytande är det givetvis ännu alldeles för tidigt att tala om. Vad man dock under helt kort tid kan vinna ut av detta samhällsarbete är erfarenhet. Denna erfarenhet är dock inte odelat angenäm. Vilka man än talar vid av våra kommunalt intresserade, för det mesta män, får man höra samma klagan: Det är så svårt att åstadkomma något, emedan folket i allmänhet, även arbetarna, inte ha den rätta uppfattningen av sin ställning till sin kommun eller samhället som vi säga. Med det ökade inflytandet har anspråken på vårt samhällsarbete ökat avsevärt. Alltid vid kritiska tillfällen fordra vi samhällets ingripande. Vi fordra samhällets övertagande av viktigare produktionsgrenar, nödvändiga för den gemensamma hushållningen. Men nästan alltid då kommunen eller någon offentlig institution skall överta en rörelse av vad slag det vara må, går det bakåt, lämnar sämre resultat än då den handhades av det "privata initiativet". Vi kunna inte förneka detta faktum. Men det är ju den rent bakvända tingens ordning. Och om vi inte alltjämt skola gå denna kräftgång, måste vi söka reda på var felet ligger och råda bot för det.

Felet är nog inte endast ett utan säkert många, men dessa rader avse endast att ta under behandling en,

Hr Sävström i andra och hr Ekman i första kammaren ha väckt flera motioner i nykterhetsfrågan, såsom ändring av rusdrycksförsäljningsförordningen och kommunal omröstning, ett bidrag av 1,500 kr. till internationella byrån i Lausanne m. fl.

En viktig motion ur rashygienisk synpunkt är otvivelaktigt den av överinspektör Alfred Petrén m. fl. i första kammaren väckta motionen om utredning, under vilka förhållanden sterilisering av sinnesslöa, sinnessjuka, fallandesjuka, eventuellt sedlighetsförbrytare må äga rum. Ur delvis samma synpunkt är det som Arthur Engberg motionerar om preventivlagens slopande.

Som en av rubrikerna anger, är här endast en liten axplockning bland motionerna, ävensom att redogörelsen för detsamma är så knapphändig som möjligt. Till en del motioner torde vi få återkomma när de närma sig handlingen i riksdagen. I övrigt hänvisa vi kvinnorna till dagspressens refererande av dem.

men säkert en mycket betänklig brist hos vår tid, och en brist, som gör sig gällande på flera andra områden än det egentliga samhällsarbetet, bristen på socialt ansvar. Här gäller nu närmast vår egen klass, arbetarklassen och med den liktänkande, de övriga må själva svara för sitt sociala ansvar. Att också där finns betänkliga brister i den vägen veta vi alltför väl, men det gäller nu oss själva och vår egen ställning.

Den förändrade ställning vi intagit i samhället borde också ha medfört att vi betraktade alla samhällsangelägenheter som våra egna. Samhället är inte längre dom eller det, utan det är vi själva. Om bara detta medvetande funnes hos alla, skulle säkert mycket större förståelse finnas inom de olika lager av samhällsarbetare som nu ofta, trots de skola räknas som arbetare alla, ligga i ständiga strider med varandra.

Kommunen som arbetsgivare borde ju vara ett mönster för andra, borde lämna större garanti för arbetslöshet, än privatkapitalet, och för övrigt de lättnader i arbetet som äro möjliga. Dessa fordringar ställa vi också i regel på kommunen som arbetsgivare. Givetvis ha vi också motsvarande skyldigheter mot denna mönsterarbetsgivare, om den i längden skall kunna förbli det. Skyldighet att ge mesta och bästa möjliga arbete, se till att resultatet åtminstone blir lika bra som hos den enskilde arbetsgivaren, där villkoren voro betydligt sämre. Vi få alltid själva betala eventuella förluster i ökade skatter och få tillgodovinsten i minskade sådana.

Det finns kommuner där arbetarna nära nog tvingat fram företag, men som sedan de väl kommit i gång endast varit ett stort bekymmer för dem som skulle ha hand om företaget, ty både arbetarna och allmänheten, som naturligtvis skulle stödja sitt eget företag, har hellre gått till de privata.

Och dock ha vi på vårt partis kommunala program: Samhällets övertagande av de produktionsgrenar som röra den gemensamma hushållningen. Kanske att det för det sociala ansvaret skulle vara nyttigt om vi tänkte litet mer socialistiskt och även i vardagslag sökte omsätta tankarna i handlingar.

Som redan nämnts är det inte endast i samhällsarbetet detta sociala ansvar saknas, utan även ofta inom våra egna organisationer. Och detta gäller såväl män som kvinnor. Vi låta ett litet fåtal alltjämt bära de tyngsta av organisationsbördorna, själva ta vi emot frukterna av deras arbete och vid lämpliga tillfällen skälla vi ner dem, med ett ord: vi exploatera på det hänsynslösaaste några fås arbetskraft i stället för att fördela arbetsbördan på alla.

Staden, som byggdes i blod — en sann saga ur Rysslands historia.

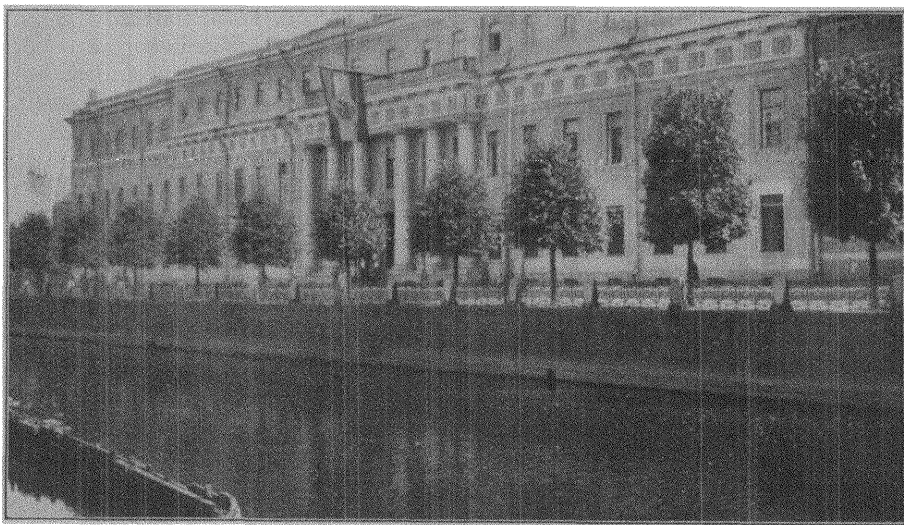
S:t Petersburg! Den röda staden! Är det en ödets ironi att den nu kallas så? Man är frestad att tro detsamma när man läser Rysslands historiska dokument om hur den staden byggdes och tillkom. Under vilka omänskliga lidanden slavarna som tvingades att resa detta praktverk fingo arbeta. Vem drömmer nu, när stadens vita och skära utsikt öppnar sin skönhet med inslag av guldspiror och grönskimmrande naturscenerier, att jorden som den är rest uppå, att stenarna på gatorna, att byggnaderna äro dränkta i blod? Blodet från de arma oräkneliga fångarna under tsarismens och empressernas gångna väld. Vem berömmar när man

riska Ryssland. Och denna sin önskan förverkligade han genom att först bygga de båda fästningarna "S:t Paul" och "S:t Peter" omkring vilka sedan staden reste sig. Genom ett slaveri som icke ens var känt i det gamla Egyptens tidevarv. Män drevos dit från alla delar av Ryssland på tsarens befallning för att delta i det tunga byggnadsarbetet. Dessa slavar voro tvingade att arbeta under denna despots förordningar under sådana former, som på den tiden voro okända för varje annan vit civiliserad man. Verktyg och redskap funnos ej, dessa voro då okända inom Ryssland. Med händer och naglar fingo de arma

under arbetets utförande. Tusentals sjuka föllo ner på marken. De nekade att emottaga någon hjälp — de bara önskade att döden-befriaren skulle förbarma sig över dem. Samma historiska skildringar tala om, att där nu de två stora huvudentréerna leda in till stadens hjärta, låg en gång, när byggnadsverket för S:t Petersburg restes, tusentals människor döda ovanpå varandra. Ty mitt i arbetets lopp reste Nevafloden sig hejdlöst över dem alla och begrovo dem levande, i sitt vilda, obesegrade naturlopp. Soldater, som rymde, blevo ej längre dömda till döden av tsar "Peter den store", de blevo i stället straffade med att delta i arbetet för att bygga "tsarens stad". År 1710 befallde Peter den store genom en ny lag "att varje provins inom landet måste förbinda sig att ställa ett sammanlagt antal av 40,000 arbetare till förfogande för en tidsrymd av tre år" för att påskynda arbetet med staden. Samma lag stadgade ävenledes: att så länge detta byggnadsverk pågick fick icke ett stenhus uppföras i någon annan del av landet. Och denna sista paragraf innebar för de yrkeskunniga arbetarna inom facket att de tvingades att resa med eller mot sin vilja för att ej sväldöden skulle taga deras liv. År 1714 utgick en ny order från samma allsmäktige, grymme tsar till myndigheterna i Arkangel att 3,000 slavar skulle sändas därifrån för att påbörja uppbyggandet av Kronstadtfästningen. Tänk vilken outhärdlig möda det innebar för dessa människor att vandra från Arkangel de tusentals milen till Petersburg.

Även sedan staden var färdigbyggd skildrar historien oss hurusom rovdjuren tidtals åter inträngde på sina territorier där de jagats ifrån. Så berättas det att år 1714 sletto vargarna i stycken två skiltvakter, som posterade utanför slottet, och åto upp dem.

Tidtals kom år efter år den rasande Nevafloden. Den förstörde icke enbart delar av staden utan den begrov i sitt ohejdade lopp tusentals av innevännarna varje gång.

Furst Jussupovs palats.

ser detta arbetes rika skönhet stråla fram från de stiliga skulpterade broarna, som skilja de olika stadsdelarna från varandra: att för endast ett par århundraden sedan var denna samma plats en djungel, ett moras. Vildfåg-lars och rovdjurs säkraste näste.

Då kom "Peter den store" till makten. Han skulle bygga en befäst stad, en stad som icke endast skulle bli på stånd att hålla fienderna på avstånd utan ävenledes vara så byggd att den kunde hålla ett öppet, vaksamt öga ut över Europa från det mörka, barba-

gräva upp jorden. De fingo bära bort den i händerna eller i trasor och vad som var ätkomligt. Förfärliga smittosamma sjukdomar härjade bland slavarna och fångarna som arbetade i de bakteriefyllda träskoaserna. Över 100,000 slavar, säger historien, dogo

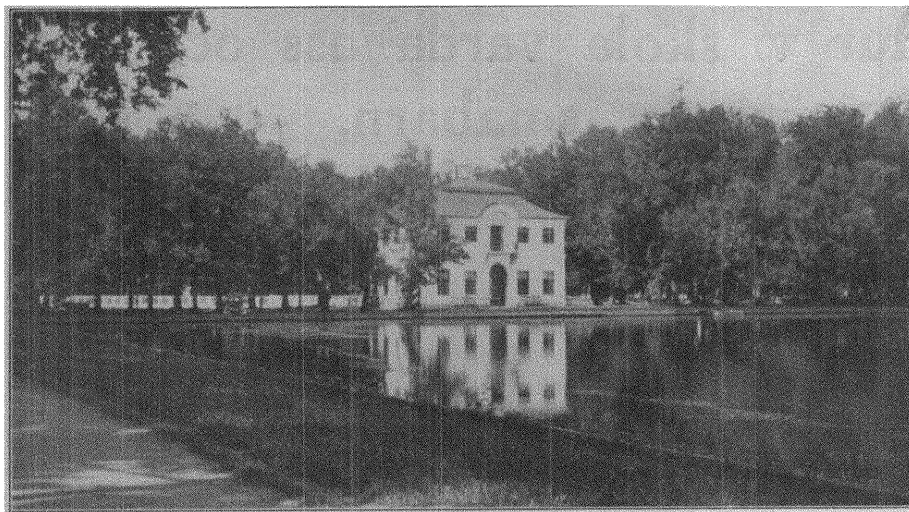
Vi ha nu möjlighet att börja grundläggandet av det nya samhället, det socialistiska, men vi äro ju överens om, att detta grundläggningsarbete skall vara vårt eget verk lika väl som det socialistiska samhället skall vara vårt eget verk. Det räcker därför inte att vi vältra över ansvaret på ett litet, litet fåtal, utan vi måste alla, män som kvinnor, i fullaste mått ta vår andel av det sociala ansvaret.

A g n e s S ö d e r q v i s t.

Isakskyrkan. T. h. hotell Astoria, nu rödgardisternas huvudkvarter.

Så långt som fram till våra dagar hava vi hört hur Vinterpalatset blivit mer eller mindre förstört när floden rest sig in över staden. S:t Petersburg blev bildligt talat byggt på en grund av människor och det ryska folket var under denna tid slavar under ett förtryck, som utgör ett av Rysslands historias svartaste blad. Olika ryska historieskrivares efterlämnade arbeten tala sitt språk om Peter den stores hänsynslösa grymhet och byråkrati. Denna avlade i sin tur den reaktionära stämning och korruption bland folket, varmed det ryska folkets historia är fullskriven. Just strax före Peter den stores regeringstid övergick servdomen (livegenskapen) bland det ryska folket till slaveri. Slavarna köptes och såldes på marknaderna, försökte någon undkomma sändes de av myndigheterna på tsarens befallning till gruvorna — ja, ägarna till gruvorna hade även den lagliga rätten av tsar Peter att behålla dem där för alltid. Varje blad

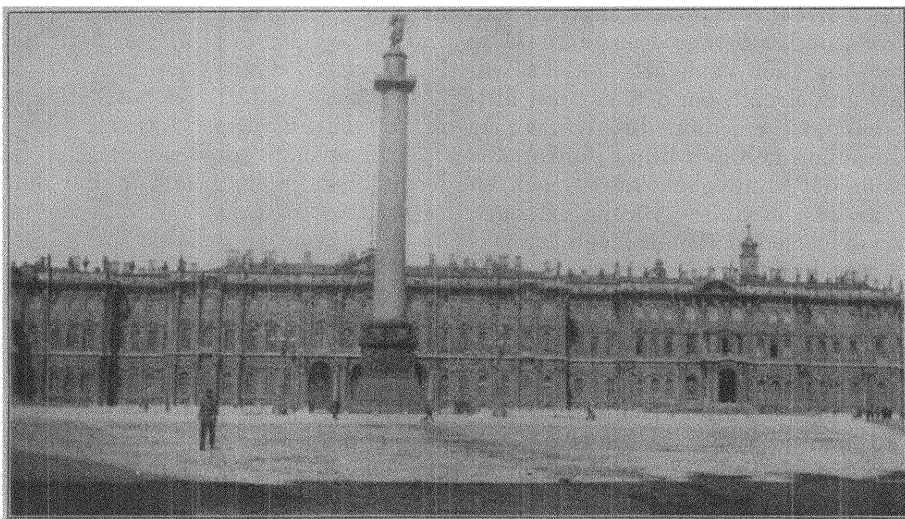

Peterhov. En av paviljongerna.

fessor Ross skriver i ett av sina historiska ryska arbeten: "Ryska folket räknades på den tiden ibland varuslaggen, som såldes för penningar". Även

Grimm därom skriver Katarina: "Hur många sönderslagna fönsterrutor och valv; hur många blomsteruppsättningar äro ej förstörda. De stora båg-fönstren ha fallit ner till grunden utmed hela långsidan i salen där desserterna voro uppställda. Denna dag kan icke någon hårfrisörska göra sin visit till stadens honoratiores damer; min vinkällare är full med vatten. Gud vet om något kan hända, som förstör hela lagret där".

Medan hundratals döda människors lik flöto utanför Vinterpalatsets fönster kunde denna folkälskande empressdam endast hysa medlidande och klaga över sina blomsterkrukor, sina toilettmissräkningar och sin vinkällare. Rysslands gamla historiska dokument utgöra ett enda hemskt ovedersägligt bevis på det ryska folkets genomgångna lidanden. Ett historiskt vittnesbörd om människor som kämpat och lidit under ett autokratiskt självhärskardömes grymmaste förtryck. Den ryska historiens egen sanningsskrift visar oss även förklaringen till den utveckling av de sociala förhållandena, som nu våra dagars Ryssland framvisar. Vägen dit blev lagd genom tsarismens hundraåriga, omänskliga, brutala byråkrati och välde. Det ryska

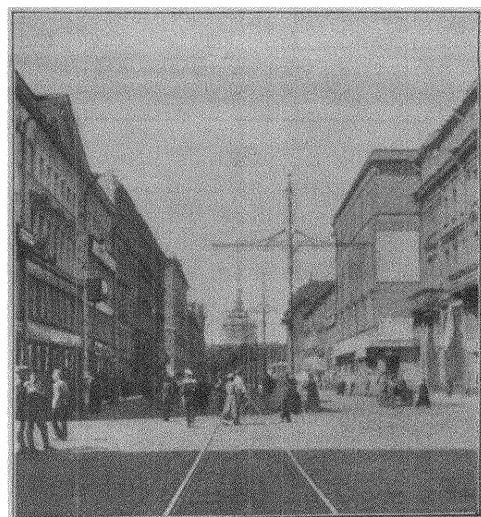

Vinterpalatset.

som är skrivet om Rysslands historia under denna tsaristiska tyranns välde är ett enda svart vittnesbörd om dessa olyckliga människors lidanden och död. Den minsta förseelse straffades med omänskliga lidanden av denne tyrann.

Men Rysslands historia från dessa tider visa oss även att om Peter den stores grymhet mot folket var omänsklig och hårdare än någon av hans föregångares, så blev den efterföljandes välde, Engaressen Katarina II, som besteg tronen efter sin fader, honom övermäktig i grymhet och mänsklig tortyr. Under Peters tid var det förbjudet att sälja slavarna som tillhörde en familj åtskilda. Katarina II upphävde detta beslut. Till alla andra lidanden, som dessa arma slavar hade att genomgå följde även därigenom ett nytt lidande, som de fingo taga emot utan minsta rättighet till knot. De kunde nu säljas, modern från barnet, barnen från fader och moder. Kort sagt de såldes som man i våra dagar säljer kreaturen på marknaderna. Pro-

i lilla Ryssland, som Ukranien kallades, och där slaveri före Katarinas tid varit okänt, finna vi att den börjar existera. Kovalewsky skriver i sitt arbete "Rysslands gamla lagar": Social åtskillnad var så gott som ett okänt begrepp i Lill-Ryssland, ända till dess att Katarina införde den nobla lagen om slaveri för de fattigaste. Att denna omänskliga varelse i kvinnoskepnad, som var grym nog att mörda sin egen make, ej var mäktig att känna någon humanitär känsla eller instinkt, bevisar bäst ett av hennes egna bevarade efterlämnade brev, skrivet till den tyske författaren "Grimm". Detta brev skrev hon med anledning av en förfärlig översvämning från floden i Petersburg år 1777. Berättelser från katastrofen därom förtälja: att ett tremastat fartyg var vräkt in på gatorna, så våldsamt var flodens resning och vilda lopp. Portaler och trappor sköljdes bort från Vinterpalatset av de framrusande vågorna. I brevet till

Nevski, den stora huvudgatan i Petrograd.

Hur vi skola vårda oss och våra småbarn.

Några råd till unga mödrar.

Av Linda Öberg.

II.

Nyfödda barn böra ligga så mycket som möjligt stilla. En smula blöta tåla de utmärkt, likaså litet hunger, Inte heller behöver man oro sig över deras kalla små händer och fötter, nysningar och skrik. De ömma mödrar, som inbilla sig, att deras nyfödda underbarn känna, uppfatta och lida så, som ett äldre barn eller en vuxen missta sig grundligt. Förutsättningarna för tankar och känslor — kombinationerna i hjärnan — finnas ännu ej. Nyfödda barn måste skrika, och det är helt naturligt, att deras små händer och fötter inte kunna hålla värmen! Besinna blott vad den lilla världsmedborgaren har otroligt mycket att lära sig på en gång! Andas, äta, smälta maten och hålla kroppsvärmen uppe. Och för varje sak, som tar emot det allra minsta, upphäves genast ett skrik, ty nyfödda barn, som varken se eller höra ännu, ha naturligtvis inte något begrepp om självbehärskning. Olyckan vill emellertid, att deras skrik ofta ha en hjärtskärande, förtvivlad klang, som den ömma modern rakt inte uthärdar att höra. Hon tror barnet lider av att ligga blöt en stund — alltså tar hon upp det och byter. Om det är första barnet byter hon mycket ofta! Men barnet skriker oförskräckt vidare. Kan han vara hungrig? Han fick ju nyss mat! Kanske han åt för litet? Bäst att väga före och efter maten! Nej, vågen eller betsmåttet visar de reglementerade grammen. Alltså inte hunger. Kan han vara kall? Händerna äro kalla, men hela lilla kroppen för övrigt varm. Nå — modern lägger i alla fall på Underverket ett par extra filtar. Underverket skriker fortfarande — högst enerverande och oavlätligt. Vad kan det vara? Bäst att hålla i honom. Då tiger han. — Ja, han tiger

folkets egen lidandes historia talar sitt bevisande språk därom för alla som vilja studera densamma. Det ryska folkets lidandes historia är inne i ett nytt skede nu i våra dagar — under andra mäktiga autokratiska former. Det ryska folkets nödrop ljuda ut över vårt eget lands gränser i dag. Må Sverige gå först att lindra deras bördor i hungersnödens land. Den röda staden, som byggdes i blod — översvämmas i dag av en hejdlös flod av miljontals hungrande människor bland det ryska folket.

Maja Björkman-Broberg.

en stund till dess bärandet och ruskan- det blir gammalt och vant. Sedan skriker han lika oförfärat som förut.

Låt honom ligga stilla, låt honom skrika. Men väg honom före och efter vart mål. Får han 50—70 gr. i målet var 3 eller 4 timme står han sig. Isynnerhet om han vid veckans slut har ökat 150—200 gr. Har han däremot, trots regelbundna måltider ej ökat är det något fel på mjölken. Den innehåller ej nog näring. Bestämda 3—4-timmarsperioder för måltiderna och måltidernas längd på ett ungefär 20 minuter kan man utgå från. Men många barn fordra oftare mat emedan de äta mindre i taget, emedan deras magar ha för vana att "skicka tillbaka" en del mat, om den kommit alltför häftigt, emedan bröstvärtan är hårdmjölkad och den lilla ej orkar dra så, som det skulle behövas — och en del andra orsaker. Skulle ett barn sova över en matimme och man ej själv är bunden av vissa tider, skall man naturligtvis ej väcka det, isynnerhet ej om natten. Å andra sidan lider det intet men för livet genom att väckas på bestämd tid och matas. Ett normalt litet barn är ej ömtåligt.

Vad man däremot måste sköta ytterst noga och renligt är bröstvärtorna. Före och efter barnets måltid skola de tvättas. En smula mjölk, som blivit kvar i värtans gropar och surnat i värmen kan åstadkomma timmar av skrik och högst otrevliga näringsrubbningsar. För att ej nämna sår och sprickor i värtorna, vilka göra digivningen till en fasa och ofta förorsaka bröstböld. Man har nämligen en smula smuts och bakterier på fingrarna — man rör vid värtan — det behövs ofta ej mer för att bölden skall infinna sig.

Vad moderns diet beträffar kan ingen utomstående skriva lagar. Det moderns mage väl tål och väl smälter, tål vanligen barnets mage. Jag för min del har ätit allt utom lök i maten och rå frukt. För var gång jag under digivningen försökt mig på möra päron, milda bananer, ja, de rödaste, mognaste tomater — vips blev det timmars skrik och grön avföring hos barnet. Många tåla varken ärter eller kål. Andra icke kaffe och vin. Men var och en får pröva ut vad hon speciellt tål eller inte tål. Hon behöver däremot ej tro att det står för livet, om hennes barn har fula, gröna fläckar på blöjan! Det tyder visserligen på näringsrubbningsar, men skadar mycket mindre och botas mycket förr om hon avstår från allt

medicinerande med den lilla. Skulle hennes barn ej oftare än var fjärde, femte dag fläcka sin blöja beror det oftast på, att den får för litet mat. Kan även vara en egenhet hos barnets tarmkanal, ty även därvidlag äro de små pyrena högst individuella. De oförståndiga mödrar, som på vänin- nors, mor- och farmödrars inrådan giva barnet insprutningar och tvål- piller begå en stor orätt och dumhet. Låt barnet vara i fred så mycket som möjligt. Naturen rättar sig själv. Den har otroliga resurser. Men väg barnet. Ökar den normalt är allt bra.

Ett barn som får bröstet, är i allmän- het mera lättkött än flaskbarn. Dess urin är ej skarp, den fina huden fräts ej och blöjorna kunna torkas och användas flera gånger utan tvättning. Skall man byta var gång, får man ej annat göra än tvätta. En blöjas ut- seende bör ej vara rättensnöret, men dess lukt. Så länge den icke luktar, kan barnet bruka den. Men vid min- sta aning till lukt måste den sköljas upp. Dock behöva inga småbarnsklä- der strykas. Spara onödigt arbete, det är av större vikt att barnet hålles rent än att barnkläderna strykas. Äro de styva, kan man guida dem mellan hän- derna. Skulle ens lille son eller dotter ha ytterligt omtålig hud som för min- sta orsak rodnar och kanske går sön- der, får man svara in på allt annat ar- bete och koncentrera sig på att hålla den lilla ren med ljumt vatten och bor- vasetin eller marin, med ständigt rena säteslappar och blöjor. Ett förfärligt arbete! Men värre ändå är ett hudlöst och ständigt skrikande barn! Talk, som användes mycket till småbarn, har jag för min del funnit opraktiskt. Det samlar sig till hårda kakor i de djupa veck som uppstå litet varstans på en tjock och knubbig liten män- niskovarelse, och man har dubbelt ar- bete med att tvätta bort talken mot vaselin eller marin. De senare smutsa visserligen de små skjortorna, men man brukar i varje fall icke en skjorta mer än högst ett å två dygn, ty alltid har den hunnit blötas och kräkas ner på den tiden!

Kring halsen, underarmarna, i ljum- skarna och på låren få knubbiga barn djupa veck, och dessa måste sorgfäl- ligt rengöras, torkas försiktigt och smörjas. Jag har därvid alltid använt mina fingrar, ty den mjukaste svamp eller handduk kan dock ej ha känslighet, som ens fingrar. De lämna minsann inte ett enda smutsgryn kvar på lillans sidenhud. I synnerhet under de tre första månaderna avsöndras här och var på barnets kropp något, som liknar gulaktigt vax och luktar illa. Å hjässan, runt om och inuti örönen, i pannan — ja, på knäna kan detta "vax" avsöndras. Å hjässan är det vanligen så fast att endast insmörjning med olja eller fett hjälper. Man bör dock vara ytterst försiktig vid tvätt-

Strövtåg i en storstad.

ning av sitt barns öron. Aldrig använda tvål, se noga till att intet vatten blir kvar och torka noga. Och håret får ej tvättas mer än en gång i veckan. Allra högst. Tvål skall överhuvudtaget användas så litet som möjligt på små nyfödda barn. Dels emedan den torkar ut deras ömtåliga och fina hud och dels emedan de kunna få den i ögonen och munnen.

Nyfödda barns naglar äro vassa som sylar. Men man skall dock i det längsta avstå från klippning. Av saxen bli de nämligen hårda och klösa värre än de gjorde före klippningen. Skulle ett barn klösa sönder sitt fina skinn, är det bättre att knyta små bomulls- eller linnemuddar på dem.

Nyfödda barn få ofta var i ögonen. Detta är i de flesta fall icke farligt. Man tvättar bort varet med kemiskt ren bomull doppad i ljum borsyra.

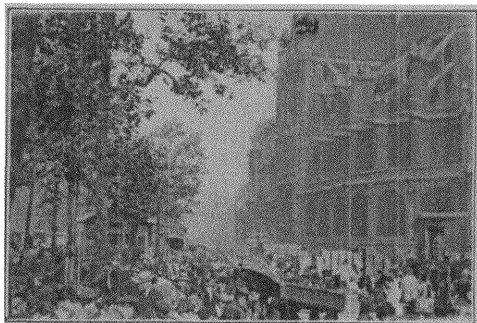
Men alla mina utan tvivel högst snillrika råd och regler komma bedrövligen till korta, om ett barn icke kan erhålla frisk luft och lugn. Hur många kinkande små ha ej tystnat och somnat helt beskedligt, blott man öppnat ett fönster? Deras luft-hunger är minst lika stor som deras mathunger. Om de ha tätta och varma täcken, som ej lätt genomsläppa luft, bli de också kinkiga, ty icke endast lungorna, hela ens kropp andas. Skulle man tjära in eller oljemåla sin kropp, bleve man snart medveten om den saken, ty man skulle dö av kolsyreförgiftning — d. v. s. i vanligt tal: kvävas.

Lugn måste småbarn ha. Om det finns någon möjlighet, så låt dem ligga i ensamt rum, är det så blott en skrubb. Kökets matos, skrammel av porslin, brus av vattenledning, prat och buller är alls ej nyttigt. Främmande vilja nödvändigt taga upp den lilla och diskutera henne, hon matas i tid och otid för främmandets skull o. s. v. Resultat: Hon blir obegripligt kinkig och "led" och skriker. Hennes lilla hjärna, som har fullt upp att göra i ett ensamt rums stillhet, blir överhetsad — hon skriker. Hon tas upp — för att lugnas — blir alltså oroad än mer och skriker fortfarande, tills hon av ren utmattning tiger.

Oftare än man tror skrika små barn av överretning och upphetsning. Låt alltså barn ligga stilla så mycket som möjligt. Vänd dem efter vart mål eller om de mellan målen bli alltför oroliga, ty de äro ofta trötta av att ligga på en och samma sida. Men dalta ej med dem, bär dem ej! Det kan obotligt skada deras vecka små ryggar.

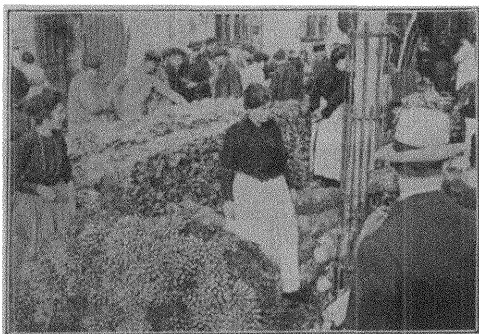
Lugn och stillhet, lagom med mat, renlighet och frisk luft! Kan man åstadkomma dessa fyra ting har man ju allt klart. Då kinka ej de små och bli inga pinoandar och man får själv behålla en smula krafter. Men för att åstadkomma ovannämnda förutsättningar för välskötta, friska, lugna barn,

Om man nattetid strövar genom Paris' gator träffar man ibland på några underliga fordon, som i sakta mak färdas fram genom gatorna. Alltid i samma riktning. Man tittar och tycker det vara lustiga fortskaffningsmedel. Så en annan gång passerar man kanske

Hallarna i Paris.

någon av de stora stråkvägarna t. ex. Boulevard Saint-Michel och ser väldiga godsvagnar rulla fram på spårvagnslinjerna, sedan den ordinarie trafiken där upphört. Man frågar nyfiket sin med Parisförhållandena mera hemmastadde följeslagare, vad det kan vara för trafik mitt i natten, och får till svar litet värdslost: "De där äro på väg till Hallarna". Det blir tyst ett ögonblick — så säger min följeslagare: "Har du inte varit i Hallarna? Vill du att vi gå dit? Man måste se Hallarna efter midnatt och framåt morgonsidan, då är livet där intressantast och rörligast. Då anländer den ena foran efter den andra, långväga ifrån och närmare, somliga ha kanske varit på väg hela dagen. Det är ländsbygden, som rullar in sina förråd av livsmedel till jättestaden". Jag accepterar med förtjusning, ty ofta har jag funderat på att försöka leta mig dit en natt, men vetenskapen om hur det går en, om man

Hallarna i Paris.

utan alltför mycken kostnad och arbete — det är just det besvärliga. Man måste lära sig tänka, behärska sig, få blick för det viktiga och skilja bort allt oväsentligt!

Det är inte för intet man säger att barn uppfostra föräldrarna. Ej föräldrarna barnen!

i sin hemlandsstad försöker sig på promenader ensam nattetid, är alltför avskräckande för att jag utan detta nödvändiga attribut som kallas "manligt beskydd" skulle våga sätta planen i verkställighet. Senare gör jag likväl den upptäckten, att i storstaden Paris kan en ensam dam mycket väl tillfredsställa sin lust för ensamma promenader utan att bli jagad och förolämpad av varannan "gentleman". Det ger en ljuvlig känsla av frihet och otvungenhet. Efter den här lilla avvikningen från ämnet fortsätta vi väl promenaden till Hallarna. Vi komma dit ungefär vid 2-tiden. Någon köpenskap har ännu inte börjat, den tar sin början ungefär vid 4-tiden och brukar i regel vara slut vid 9-tiden. Det är inte bara mellanhänder och uppköpare, som förse sig här; vill en parisisk husmor ha det billigt och framför allt färskt och friskt, så vandrar hon till Hallarna. Parisarna äro ett folk, som alltid äro morgontidiga.

Emellertid, trots frånvaron av kö-

Hallarna i Paris.

pare, är det ganska livligt ändå. Det staplas upp diverse högar här och där. Ett helt litet berg av blomkål ser väldigt frestande ut, ett dito av kronärtskockor, vidare sallader av alla de slag på vilka Frankrike är så rikt. Jag får en oemotståndlig lust att ta famnen full och forsla med mig till mitt hemland och något ersätta det hos oss nästan outhärliga köttet till varje måltid. Nog skulle vi hos oss också kunna använda grönsaker mera än vi göra. —

Nåja, vi fortsätta, förbi en lång rad trälårar, som dofta ljuvligt. Vi försöka av doften gissa oss till innehåll. Äpplen, säger jag, och om en stund träffa vi på en öppnad låda, gissningen var riktig. Från en vagn håller en man på med avlastning av något grönt. Jag förmodar, eftersom det är en så stor hög, det vara prydnadsgrönt, men efter att ha tittat efter närmare ser jag att det är persilja. Högarna av allting äro så stora, att jag har svårt att föreställa mig att allt detta kan gå åt på några timmar.

Vi ströva vidare och plötsligt säger min följeslagare med ett skratt: "Ser

(Forts. å sid. 12.)

Kamratsorg.

Nynäshamnns soc.-dem. kvinnoklubb förlorade under november månad f. å., genom döden två av sina medlemmar. Två systrar fingo, med 14 dagars mellanrum, följas åt. Det var fröknarna Hanna och Helga Svensson som så tätt efter varandra fingo sluta. Fröken Helga var vid sin död blott 33 år gammal, hon var ej sjuk mer än ett par veckor och dog den 8 november. Fröken Hanna har varit sjuklig i många år och det är antagligt, att sorgen över systemens död bidrog till hennes så snart timade fränfalle. Hon dog den 24 nov. 46 år gammal.

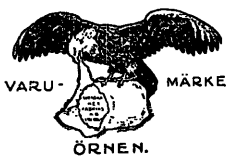
Fröken Hanna Svensson var Nynäshamnnsklubbens grundläggare kan man säga; det var på hennes initiativ som ett föredrag av fru Ruth Gustafson kom till stånd den 27 sept. 1910, och efter det bildades klubben. Fröken S. blev medlem av dess första styrelse; hon var vid sin bortgång den enda som var kvar av dem som voro med från början. För klubbens framgång arbetade hon med liv och lust, men så kom sjukdomen och bröt hennes krafter, och hon måste hålla sig stilla och vara hemma.

Om de båda systrarna kan man mycket väl instämma med vad platsens tidning sade om dem: att det var två systrar om vilka ej kunde sägas annat än gott. Redbara i handel och vandel ägde de nog många vänner, men ingen fiende. Båda litterärt och socialt intresserade.

Som familjen äger gravplats i Stockholm, fördes båda dit för att jordfästas. Helga Svenssons stoft fördes till stationen lördagen den 12 november och följdes av klubbens medlemmar med florbhängt standar. Vid stationen utfördes musik av en sextett. Ordf. tackade med några ord den döda för gott kamratskap.

Den 27 november fingo kamraterna åter samlas för att följa Hanna Svensson. Musik utfördes även då, och en klubbmedlem, fru Lemander, utförde på ett förtjänstfullt sätt ett par sånger. Ordf. sade några ord och nedlade en krans från klubben. Så var den enkla, men tilltalande högtidligheten slut, och man skildes åt, kanske var och en undrande vems turen är nästa gång.

Frid över de båda kamraternas minne!
Karolina Karlsson.

Bästa vapen mot arbetslösheten är att alltid använda **svenska varor**.

Köp därför **kex** och **Märstaskorpor** av **Svenska Kexfabriks Aktiebolaget, Märsta**, utmärkta tillverkning.

Fabrikatet föres av varje väl sorterad handlande i landet.

Eskilstuna kvinnoklubb jubilerar.

En värdig och anslående tjugårsfest.

Eskilstuna socialdemokratiska kvinnoklubb har upplevat sitt andra decennium och hufvudsaken denna tilldragelse med en mycket lyckad jubileumsfest å Folkets hus på lördagskvällen. Publiktillströmningen var stark, lokalen var nära nog fullsatt och stämningen blev angenäm från början till slut. Lokalen var dagen till ära smakfullt dekorerad med fanor och gurlanger, arrangemang som vederbörligen beundrades. Klubben förfogar tydligen över goda förmågor på det dekorativa området, detta sagt som en clogé åt festkommittén, vilken f. ö. har all heder åt anordningarna i övrigt. Programmet var genomgående väl komponerat och den materiella förplägnaden — kaffe med dopp — riklig.

Inledningsvis utfördes musik. Hr Einar Svodberg hade författat en prolog, vilken föredrogs av fru Ellen Svodberg, och efter detta mycket högtidliga programnummer hälsades festdeltagarna av klubbens ordförande, fru Ida Adamsson, som samtidigt lämnade en exposé över klubbens verksamhet under de 20 åren, vilken följer här nedan:

Då vi nu gå att nämna något om det arbete, som Kvinnoklubben utträtt under de 20 år den existerat, så kunna vi icke här beröra allt, utan få stanna vid det väsentligaste.

På uppdrag av Eskilstuna Arbetarkommun höll fru Kata Dalström ett föredrag å Folkets hus härstädes i syfte att få en soc.-dem. kvinnoklubb till stånd. En interimstyrelse valdes då. Den 8 dec. 1901 bildades Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb på ett konstituerande sammanträde under ordförandeskap av herr C. Åkerberg, som sekr. fungerade herr Aug. Winqvist.

Stadgar antogs på detta möte och beslöts anslutning till Eskilstuna arbetarkommun från den 1 jan. 1902.

Den första styrelsen bestod av följande personer: fruarna Anna Johnsson, Elna Johansson, Hulda Olsson, Hulda Malmlov samt fröken Sofia Olsson.

Suppleanter: fruarna Lotten Jonsson och Hilda Lindström. Revisorer: fruarna Sally Andersson, Sofi Sjölund och fröken N. Lindberg samt till deras suppleanter fruarna Ida Adamsson och Lotten Karlsson.

Kvinnorna voro i en början rätt intresserade för klubben, som i en hast sprang upp till över 100-tal medlemmar och man trodde att Eskilstuna kvinnor börjat vakna, men det visade sig snart att man bedragit sig och att intresset blott var tillfälligt hos många medlemmar. Antalet sjönk snart och har sedan dess varierat. En kärntrupp har dock stått kvar och hållit klubben vid liv och nya medlemmar ha under tiden anslutit sig. Två medlemmar äro kvarstående från första arbetsåret. Att det ej saknats arbete för Eskilstuna kvinnoklubb bevisas bäst av nedanstående.

För behandling av klubbens egna angelägenheter ha 12 ord. möten under vart år hållits, ett i varje månad, dessutom extra ord. möten. Till alla dessa möten ha förberedande styrelsesammanträden ägt rum. Samkvämsmöten ha anordnats med föredrag, föreläsning eller diskussion, årsfester med föredrag av olika talar. Vidare har klubben anordnat fester och tillställningar till förmån för olika ändamål, såsom: för de strejkande snickeriarbetarna 1903, till de lockoutade arbetarna 1905 samt en fest med supé för de medlemmar med familjer vilkas

män voro indragna i lockouten samma år, till de arbetslösa och deras förening samt till sagostundsverksamheten.

Utom de ovannämnda föreningarna ha bidrag till olika belopp lämnats: till Eskilstuna Kappsömmerskefackförening (vilken klubben även bildat), till fredsföreningen m. fl.

Klubben har även tagit initiativ till bildandet av ett distrikt, omfattande kvinnoklubbarna i Sörmland—Västmanland, vilket dock upplöstes rätt snart, men tog Eskilstuna-klubben i år initiativet till bildandet av ett Sörmlands distrikt, vars fullbordande dock ännu återstår.

Klubben var även bland dem som deltog i Eskilstuna Husmodersskolas bildande, som bekant nu nedlagd.

Vidare har klubben tagit del i bildandet av ett hem för ogifta mödrar och deras barn, en fråga som ännu är olöst för Eskilstuna, samt dessutom haft möten tillsammans med andra kvinnoföreningar i staden för behandling av olika samhällsfrågor. En studie-cirkel har bildats inom klubben och särskilda arbetsmöten ha hållits, då medlemmarna förfärdigat arbeten, som sedan sålts till förmån för klubbens kassa. Tre större föreläsningar om sexuell hygien ha hållits och en om hemmets hälsovård. Föreläsare har varit dr Anna Clara Romanus. Föredrag ha hållits om kvinnans politiska rösträtt, vid ett av dessa 1907 med föredrag av dr Lydia Walström, då Eskilstuna kvinnliga rösträttsförening bildades. Omkring 35 andra politiska och sociala föredrag ha hållits, varvid olika talar medverkat. Julgransfester ha anordnats för medlemmarna och deras familjers trevnad.

Vidare ha flera konferenser och kamratmöten hållits. Dessutom ha tjänarinnor, bagariarbeterskor och sömmerskor inbjudits till möten i avsikt att få dem organiserade.

Att klubben intresserat sig för de olika arbetareföretagen på platsen bevisas bäst därav att den äger aktier i Tr. A.-B. Folket och A.-B. Folkets hus.

I stadsfullmäktige, skolstyrelsen, pensions-, nykterhets- och barnavårdsnämnderna ävensom i fattigvårdsstyrelsen äro medlemmar av klubben invalda.

Omkring 26 tusen exemplar av tidningen Morgonbris ha sålts. Dessutom en mängd broschyrer m. m.

Vid senaste stadsfullmäktigevalen gick klubben fram med egen lista. Klubben var representerad på Förbundskongressen och Instruktionskurserna i Stockholm 1921. Klubben har ävenså framfört en vädjan till Sörmländska riksdagsmännen i förbudsfrågan då frågan var uppe i riksdagen.

I valagitationen deltog klubben livligt. Under enaste åren ha vi bildat klubbar i Hellby, Torshälla och Skogstorp.

Sedan 1920 är klubben ansluten till Soc.-dem. Kvinnoförbundet.

Fanan, som i afton skall invigas, är tillverkad av målarmästare herr J. A. Hellberg, Torshälla, och medel till densamma har hopbringats genom frivillig insamling bland klubbmedlemmarna.

Följande frågor ha behandlats: Upplysning om socialismen bland kvinnorna, Barnavård, Hälsovård, Fattigvård, Skolfrågor, Nykterhetsfrågor, Skyddslagstiftning, Sedlighetsfrågan, Nya äktenskapslagen, Pensionsfrågan, Kvinnlig värnplikt, Partiprogrammet, Kvinnorösträtt, Kommunal rösträtt, Kooperationen, Demokrati och kvinnorörelse, De praktiska ungdomsskolorna, Bostadsfrågan, Nöden i Norrland, Kvinnans vidgade uppgifter, Industriell demokrati, Freds- och Livsmedelsfrågorna samt Organisations-m. fl. frågor.

Prolog

vid Eskilstuna Soc-dem. kvinnoklubbs
20-årsfest den 10 december 1921
Av EINAR SVEDBERG.

Nu vakna våra minnen
från tiderna som varit,
nu tändas våra sinnen
till fortsatt ädel strid.
Nu blicka vi tillbaka
på år som rastlöst farit,
på allt vi fått försaka
i livets kamp och id.

Vi se en tid, då kvinnan,
i slavisk enfald bunden,
ej vågade att fordra
sin likhet och sin rätt;
då hon inför sin herre
kröp piskad liksom hunden
och kysste mantelfällen
i vördnad mjukt och lätt.

Vi se en tid då kvinnan
i nattsvart mörker glömde
att även Hon var män'ska
och skapad liksom Han,
då varje ord hon tänkte
och varje dröm hon drömde
blev kvävt uti sin linda
av den som fötts till man.

Så flöto år och dagar
i samma trældomsfåra:
Hon, kvinnan var den svaga,
för vilken rätt ej fanns.
Och än i skilda länder
man hennes kamp kan spåra
mot trældomsokets börda
och murkna dogmers skans.

Liksom våren kommer med sol och hopp,
med sprudlande liv och svällande knopp,
steg den hägrande dagen opp.
Den kom som en svalkande vind
efter brännhet dag,
en seger skön efter hårda slag;
och kvinnans rätt blev lag.

Nu har ett mål vi hunnit
för all vår stora trängtan,
nu ha vi övervunnit
en storm på tidens ström.
Nu ha vi äntligen funnit
ett fäste för vår längtan,
den längtan som vi spunnit
i vaka som i dröm.

Vi varit blott små länkar
i kedjan, som sig sträcker
runt världens alla länder
av kvinnor hand i hand.
Men där vår kedja famnar,
re'n morgondagen bräcker,
och snart skall rätten segra
i varje jordens land.

Och må vi hålla samman
i endräkt med varandra
och tända våra facklor
kring alla låga hus.
Och må vi samla alla,
som än i mörker vandra,
i våra täta leder
mot frihet och mot ljus.

Till fanan.

Av Einar Svedberg.

I.

Genom strider, genom tider
har du fört oss röda fana,
har du hjälpt oss till att bana
nya vägar, nya stigar
mot det mål vi ännu ana
i vår längtan i vår lust.

Emot strömmar, genom drömmar,
har du lyst i nattens timmar
likt ett ljus, som fjärran glimmar
sagodunkelt, längtansnära,
likt en svan som sakta simmar
mot en skön och okänd kust.
Över djupen, över stupen
har du fört de många tusen
som gått vilse ut ur husen
för att söka, för att finna
landet med de längtansljusen
och rättfärdighetens strand.

Emot länder, emot stränder
dit vår drömvärlds tankar fara
för du folkets breda skara
utur mörkrets täta dimma
till det slutligt underbara
frihetsriket, lyckans land.

*

II.

Hell dig, fana, samlingstecken,
för det folk som uppåt strävar
emot höjderna de höga, emot vidderna de blå.
Hell dig, fana, som i vecken
gömmar drömmarna som sväva,
lys oss på vår framtidsbana, att vi målet en
gång nå.

Hell dig, fana, ljussignalen,
som till uppbrott ständigt bjuder
enande de spridda skaror, som på skilda
vägar gå.

Hell dig, fana, stridssignalen,
som till kamp i tysthet ljuder,
dig vi följa, dit du förer, att fiendens
horder slå.

Hell dig, fana, oförfärad,
när du trotsar stormens skurar,
när du fladdrar fri och härlig uti solens
gylne gull.

Hell dig, fana, alltid ärad
under svaj från våra murar
led oss fram till segerns tinnar
för vårt folk, vår frihets skull.

*

Denna samlade bild av klubbens arbete
visar, att betydande insatser gjorts på olika
områden, där kvinnorna ha intressen att be-
vaka. På hälsningstalet följde sång, av fru
Margareta Andersson.

Festtalet hölls av fru Ruth Gustafson från
Stockholm, en av klubbens forna medlemmar.
Fru G. uppehöll sig huvudsakligast i sitt
briljanta och medryckande föredrag vid de
speciella kvinnofrågorna och belyste de be-
tydande intressen kvinnorna ha att bevaka
och måste tillvarataga sedan de erhållit
medborgarrätten. Talet mottogs med varmt
och kraftigt bifall.

Efter ytterligare musik kom festens hög-
tidligaste moment: invigningen av klubbens
nya fana. Klubben har hittills saknat ett
eget samlingstecken, en brist, som ofta varit
kännbar nog. Nu hade man äntligen lyckats
avhjälpa denna brist och fanan avtäcktes
under högst värdiga och solenna former.
Ett särskilt för tillfället författat hyllnings-
kväde till fanan föredrogs av fru Svedberg
och så var den röda duken invigd för sitt
ändamål.

Under den följande delen av festen före-
kom kaffoserivering, sång, musik samt tal av
olika partivänner. Den angenäma festen
slöt vid 1-tiden på natten, då deltagarna
skildes, helt visst mycket imponerade och
belättna. R e d.

En särdeles viktig fråga

som varje klubb måste ta upp till be-
handling, eftersom klubbarnas antal
växer, är om distrikts bildande.

Vi måste komma ihåg, att en ny fas
i kvinnorörelsen inträder fr. o. m. ny-
året, då vi skola börja att utföra "real-
politik", börja att så att säga gå ifrån
ord till handling. Men hur skall det
bli möjligt för de 2 socialdemokratiska
kvinnorepresentanterna i riksdagen att
bli ens ett uns av språkrör för ett så
stort och vidsträckt lands, som Sverige,
småfolkskvinnor, om det inte finns
några förbindelselänkar mellan dem.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres
till billiga priser.

En fast och kraftig organisationsapparat är härför absolut nödvändig.

Förbundsstyrelsen är i Stockholm och kan stå i ständig kontakt med riksdagens göranden och låtanden, men i Stockholm kan man inte veta om alla de behov och önskemål, som kunna förefinnas hos kvinnorna ute i landet. Om en distriktsorganisation funnes inom varje provins, kunde denna emottaga önskemål och förslag från de enskilda medlemmarna och klubbarna, vilka i sin tur kunde bearbeta dem och vidarebefordra dem till förbundsstyrelsen och riksdagen. — Genom distrikts- och kamratmötenes hållande då och då stärktes och bevarades sambandet mellan klubbarna ävenledes på ett helt annat sätt än om var och en lever sitt eget isolerade liv.

Distriktsordföranden och sekreteraren borde ha sin expedition eller i varje fall stå i ständig förbindelse med distriktsexpeditionen för männen, för att på så sätt ständigt hållas à jour med alla frågor, som förekomma och som kunna ha speciellt kvinnointresse. — Vilken betydelse en aktiv distriktsstyrelse kan ha för agitationen och organiserandet av nya klubbar känna vi förut till och har så mycket ordats om, så det behövs inte framhållas i detta sammanhang.

Vad jag här ville ha fram var behovet av ett språkrör mellan kvinnorna och dess representanter i riksdagen.

Glöm ej, att vi nu ha fått litet små möjligheter, som det gäller att utnyttja till det yttersta. Alltså: kvinnodistrikt överallt!

Nelly Thüring.

Västmanlands kvinnodistrikts första instruktionskurs

Öppnades i Västerås lördagen den 26 nov. 1921 kl. 5.30 e. m. av distriktets ordf. Agnes Söderqvist, som hälsade kursdeltagarna och gästerna välkomna. Deltagarna voro 80 stycken, representerande 7 klubbar: Fagersta, Kärrgruvan, Engelsberg, Surahammar, Sala, Västerås och Enköping. Dessutom voro inbjudna arbetarekommunen och ungdomsklubben i Västerås samt förbundsstyrelsen.

Det första föredraget hölls av studieledaren hr G. Hirdman om "Några gestalter ur socialismens historia". Det 2 timmar långa och utmärkta föredraget åhördes med den största uppmärksamhet och avtackades med hjärtliga applåder.

Därefter hade anordnats ett mycket trevligt samkväm, som västeråsarna skola hava all heder och tack för att de gjorde det så angenämt för oss.

Söndagen den 27 kl. 9 f. m. höll hr Rich. Söderqvist ett belysande anförande "Om det nuvarande nödläget och dess orsaker". Därefter höll riksdagsman Viktor Larsson föredrag om "Socialdemokratins närmaste uppgifter" samt fattigvårdssyssloman hr Norén

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

om det "Nya lagförslaget om den offentliga barnavården".

Föredragshållarna besvarade alla framställningar och frågor som gjordes och avtackades med hjärtliga applåder. Alla föredrag voro utmärkta och kan giva varje klubb ett gott inslag till fortsatta diskussioner inom klubbarna.

Även gjordes besök å Västmanlands Folkblads tryckeri under ledning av hr R. Söderqvist. Kursen var väl anordnad och alla tror jag vi skildes åt med saknad, men ändock med tanken att vi hade haft 2 utmärkta arbetsdagar, till nytta för oss och, som jag vill hoppas, även för andra.

Kursen avslutades med några varma ord av riksdagsman V. Larsson, däri han framhöll den stora betydelsen av kvinnornas insats och deltagande i det stora gemensamma arbetet. Och till sist framfördes ett tack till distriktsstyrelsen för den i allo utmärkta kursen och framhölls den stora betydelsen av dessa. A. S—n.

(Forts. fr. sid. 9.)

du!" Jag tittar bland en hop något avlång korgar och upptäcker en sovande individ, som tydligen blivit av vissa "gäster" störd något i sin sömn. Litet längre bort halvliggjer en gammal gumma och nu ha vi tydligen råkat in i den för tillfället lugnaste delen av Hallarna, ty överallt träffa vi på sovande, hemlösa av samma slag, som man vilken tid på dygnet som helst kan träffa på nere under broarna vid Seinen. Jag känner mig beklämd och min lust att ströva vidare börjar svalna. En knippe härliga rosor jag fått tittar jag nästan skamset på och undrar varför jag får njuta av dem, varför inte en av dessa stackars hemlösa brutalt rycker dem från mig. Men sömnen tycks för dem vara största behovet, den blir väl i regel inte långvarig.

Vi stanna ett ögonblick framför kyrkan S:t Eustache, som ligger vid Hallarna. Min följeslagare berättar att man köper och säljer nästan ända in i kyrkan. Nog är det bekvämt att ha kyrkan så nära, behovet att göra en bön efter eller före köpenskapen kan kanske tillfredsställa sinnet ibland.

Vi ha vandrat omkring en timme kors och tvärs, en bil stannar vid sidan om oss, och chauffören erbjuder oss körning. Men eftersom vi varken ha råd eller lust, avböja vi. Man känner det nästan som en utvisning: vad ha ni här att göra.

Vi vända hemåt, och jag föresätter mig att göra om besöket en annan gång när försäljningen pågår som bäst, men tyvärr fick jag inte tillfälle därtill.

C—t e.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** å sitt eget eller bägge makarnas liv. Premiebefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Kassören Fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Sthms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).

Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 3:dje onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. St Eriksgratan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. 6. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Höganäs soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden. Ordf. fru Helen Olsson, Föreningsgatan, Höganäs.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.